OECD *Multilingual Summaries*

Economic Policy Reforms 2011: Going for Growth

Summary in Czech

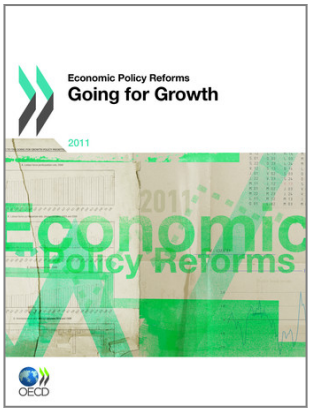

Reformy hospodářské politiky v roce 2011: Cesta růstu

Přehled v českém jazyce

- Globální obnova po nejhlubší recesi od velké hospodářské krize pokračuje, ale stále ve velké míře závisí na makroekonomických politických podnětech a v mnoha zemích se doposud nepodařilo dostat pod kontrolu vysokou a přetrvávající nezaměstnanost. Zpráva „Cesta růstu“ pro rok 2011 představuje hlavní strukturální reformy, kterých je třeba pro obnovu dlouhodobého růstu v době po odeznění krize. U každé země OECD a poprvé také u šesti rozvíjejících se ekonomik (Brazílie, Číny, Indie, Indonésie, Ruska a Jihoafrické republiky) bylo určeno pět reformních priorit, které by nejlépe podpořily trvalý růst po dobu příštích deseti let. Analýza ukázala, že řada těchto reforem by napomohla tolik žádoucí fiskální konsolidaci a přispěla ke snížení nerovnováhy globální obchodní bilance.
- Zpráva také přináší ukazatele, které umožňují porovnat jednotlivé země, a posoudit tak jejich ekonomický výkon a strukturální politiku v nejrůznějších oblastech.
- V tomto vydání naleznete i tři analytické kapitoly týkající se bytové politiky, efektivnosti systému zdravotní péče a propojení mezi strukturální politikou a schodkem obchodní bilance.

Globální obnova po nejhlubší recesi od velké hospodářské krize již nějakou dobu probíhá, ale stále ve velké míře závisí na makroekonomických politických podnětech a v mnoha zemích se doposud nepodařilo vyřešit vysokou a přetrvávající nezaměstnanost. Daňové pobídky budou pomalu ustávat, aby se vyřešila neúnosná dynamika státního dluhu, a ze strany měnové politiky lze očekávat pouze malou nebo vůbec žádnou podporu. Vlády zemí OECD proto musí vyřešit otázku, jak politicky podporované oživení proměnit v soběstačný růst. V tomto ohledu bude zásadně důležité urychlit proces strukturálních reforem, které se mimo oblast finanční regulace v době globální recese zpomalily. V kontextu obnovy po krizi by se mělo pozornosti dostat především reformám, které nejvíce přispívají ke krátkodobému růstu a pomáhají nezaměstnaným a ekonomicky neaktivním osobám, aby neztratily kontakt s trhem práce.

Toto vydání zprávy „Cesta růstu" stanoví pro každou ze zemí OECD a poprvé také pro několik rozvíjejících se ekonomik s klíčovým významem (Brazílii, Čínu, Indii, Indonésii, Rusko a Jihoafrickou republiku, tzv. země skupiny BRIICS) pět reformních priorit, které nejúčinněji napomohou trvalému růstu v příštích deseti letech. Tato doporučení vycházejí ze sledování nedostatků ve výkonnosti, měřených na základě produktivity práce a mezerách ve využití pracovní síly ve srovnání s nejvýkonnějšími ekonomikami, a jejich propojení se slabými místy politiky každé jednotlivé země. Hlavní závěry v oblasti nastavení priorit, jak je shrnuje první kapitola a pro každou zemi podrobněji rozebírá kapitola druhá, jsou následující:

- Země OECD s vyššími příjmy musejí řešit mnoho otázek správného nastavení politiky a lze je zhruba rozdělit do dvou skupin. Do první skupiny se řadí především státy kontinentální Evropy, které se musí zaměřit na efektivnější využívání pracovní síly. Hlavní doporučení zde jsou zlepšit rozvržení systémů dávek, vyřešit otázku duality trhu práce prostřednictvím reformy ochrany pracovních míst a snížení daňového zatížení zaměstnanců, ačkoliv důležitá je i reforma trhu produktů. Zbývající relativně bohaté země OECD řeší vyrovnanější řadu výzev s větším zaměřením na produktivitu práce (to se týká zejména asijských členských zemí) a k nejčastějším doporučením zde patří reforma regulací síťových sektorů, odstranění omezení přímých zahraničních investic, reforma daňové struktury a veřejného sektoru.
- Země OECD s nižšími příjmy – včetně Chile, Estonska, Izraele a Slovinska, které se staly členy OECD v roce 2010 – a země skupiny BRIICS se musejí vyrovnat s mnohem většími problémy v systému vzdělávání a regulace trhu produktů. V této oblasti se reformy zaměřují především na zvyšování produktivity. V těchto zemích je důležitá i otázka neoficiálně zaměstnávaných pracovníků. V mnoha případech je podstata politických priorit zemí skupiny BRIICS obsahově podobná prioritám zemí OECD s nižšími příjmy, ačkoliv míra nutnosti reformy je v případě zemí skupiny BRIICS obvykle vyšší. K doporučením pro země skupiny BRIICS a některé země OECD s nižšími příjmy patří v několika případech také reforma právního systému a vymáhání smluvního práva zároveň se zlepšením systému vládnutí, který by řešil otázku korupce.
- Na přední místo se v podmínkách odeznívání krize dostávají reformy, které by přinesly rychlý nárůst příjmů a pracovních míst. Co se týče stanovených politických priorit, patří k nim snížení bariér pro vstup konkurence (například v maloobchodě a ve svobodných povoláních) a menší administrativní zatížení při odstraňování překážek pro přímé zahraniční investice. Některé z identifikovaných priorit by mohly také výrazně napomoci předcházet tomu, aby se nezaměstnanost stala trvalým stavem, což je další významné riziko současného prostředí. Řada opatření v rámci politiky zaměstnanosti v době krize, jako například rozšíření možností krátkodobé zaměstnanosti nebo prodloužení doby vyplácení podpory v nezaměstnanosti, pomohla zmírnit dopad nezaměstnanosti při recesi a nesnáze pracovníků. S vývojem hospodářského prostředí by nové politické iniciativy mohly pomoci zvýšit počet pracovních míst. Mezi takové reformy patří zvýšení výdajů a reforma politiky pro trh produktivní pracovní síly, snížení duality pracovního trhu prostřednictvím ochrany pracovních míst a lepší rozvržení programů sociální podpory.
- Současná hospodářská situace má rozporuplný dopad na schopnost vlád realizovat reformy, jejichž potřebnost se v období po krizi stává ještě zřejmější, avšak v mnoha zemích může být překážkou slabší fiskální pozice. V takové situaci je nezbytné zajistit, aby reformy odpovídaly naléhavé potřebě konsolidovat fiskální oblast.
- Strukturální reformy se sice zaměřují především na zvyšování dlouhodobých příjmů, ale mohly by přinést i důležitý vedlejší užitek pro daňové prostředí. Fiskální konsolidaci například pravděpodobně pomohou reformy zaměřené na zvyšování míry zaměstnanosti. V důsledku neudržitelného stavu veřejných financí jsou i mnohé jiné druhy strukturálních reforem ještě naléhavější. Daňovému deficitu by mohlo ulevit zejména zlepšení daňového systému a zvýšení efektivnosti vzdělávání a zdravotní péče.

Nerovnováhu obchodní bilance by pomohly odstranit i strukturální reformy usilující o zvyšování růstu, jak podrobně rozebírá pátá kapitola. Navzdory jistému poklesu během krize je globální nerovnováha jak v členských, tak nečlenských zemích OECD stále ještě značná, a pokud nebudou přijata odpovídající politická opatření, nejspíše tomu tak i zůstane. Strukturální reformy sice zpravidla neslouží k řešení globální nerovnováhy, ale mohou mít dopad na obchodní bilanci tak, že ovlivní rozhodování o úsporách a investicích na straně domácností i firem a také změní stav státních úspor a investic. Nová empirická analýza představená v této kapitole napovídá, že řada konkrétních

strukturálních reforem, jež jsou samy o sobě žádoucí, by přispěla i ke snížení globální nerovnováhy tím, že by zmenšila schodek mezi úsporami domácností a investicemi do hlavních hospodářských oblastí:

- Rozvíjející se systémy sociálního zabezpečení v Číně a dalších asijských ekonomikách by splnily důležitý sociální cíl a jejich vedlejším účinkem by bylo zmírnění nutnosti vytvářet preventivní úspory, čímž by se v některých těchto zemích omezily velké přebytky obchodní bilance.
- Penzijní reforma zvyšující věk odchodu do důchodu by zvýšila úroveň příjmů a zároveň napomohla snížit úspory a přebytek obchodní bilance (avšak zvýšila by schodek v zemích s externím deficitem).
- Reformy trhu s produkty v síťových odvětvích, v maloobchodě a v odborných službách by mohly vyústit ve zvýšení kapitálových výdajů, a tak snížit současný přebytek obchodní bilance v zemích, jako jsou Japonsko a Německo.
- Odstranění negativních politických zásahů na podporu spotřeby, jako například daňová odčitatelnost úroků z hypotéky při nezdanění imputovaného nájemného, by mohlo pomoci zvýšit úspory domácností a snížit externí deficit v řadě zemí, nejenom ve Spojených státech, ačkoliv s realizací takových opatření je třeba vyčkat do doby, než se hospodářská situace více stabilizuje.
- Reformy finančního trhu, které zvýší jeho sofistikovanost a hloubku, by mohly uvolnit omezování půjček v rozvíjejících se ekonomikách, a tím posílit spotřebu a investice a pomoci snížit přebytek obchodní bilance, který v některých z nich přetrvává. Součástí takových reforem by musely být přiměřené obezřetné kontroly.
- Zpřísněním fiskálního systému v zemích OECD současně s reformami na trhu produktů v Německu a Japonsku, zvýšením výdajů na systém zdravotní péče (o 2 procentní body HDP) a liberalizací finančního trhu v Číně by se mohla globální nerovnováha snížit asi o jednu třetinu.

Toto vydání zprávy „Cesta růstu“ obsahuje také samostatnou kapitolu o bytové politice (4. kapitola). Jedná se o oblast, kde nesprávná politická opatření přispěla ke vzniku současné krize a nyní by mohla omezit mobilitu pracovních sil a jejich znovuzaměstnání. Kapitola shrnuje nové ukazatele bytové politiky a empirickou analýzu OECD s následujícími hlavními závěry:

- Inovace na hypotéčních trzích musí doprovázet přiměřený regulační dohled a obezřetné bankovní zákony. Finanční liberalizace a inovace hypoték sice rozšířily možnosti přístupu k bydlení domácnostem, které byly dříve omezeny nedostupností úvěru, avšak regulační reformy hypotéčních trhů mohou být také důvodem výrazného růstu cen bytů a domů (v zemích OECD od počátku 80. let 20. století asi do roku 2005 v průměru o 30 %) a jejich cenových výkyvů.
- Nabídka bydlení by v mnoha zemích OECD mohla lépe reagovat na poptávku, například zjednodušením složitých postupů udělování stavebních povolení. To by pomohlo zabránit nadměrným výkyvům cen bytů a domů. Větší flexibilita by se zároveň promítla do rychleji se měnících investic do bydlení, pokud není možné omezit nestálost poptávky.
- Bytová politika může napomoci mobilitě v bydlení, a umožnit tak lepší párování pracovních sil s volnými pracovními místy a napomoci ozdravení trhu práce v dozvucích krize. Snížením vysokých nákladů na nákup bytu či domu by se zlepšil přístup k úvěrům a schopnost trhu s nemovitostmi přiměřeně reagovat. Zlepšila by se i rezidenční mobilita, jíž by dále napomohlo uvolnění relativně přísné kontroly nájemného a předpisů platných pro vztahy mezi pronajímateli a nájemci.
- Bytová politika by měla být co nejúčinnější a nejspravedlivější. Je třeba odstranit i negativní vliv daňových opatření a uplatňovat stejné daně na bytovou výstavbu i alternativní investice. Při pečlivém naplánování může cílený systém sociálního bydlení dosáhnout svých cílů při nižších nákladech a dobře nastavené přenosné dávky na bydlení mohou být lepším řešením než přímé přidělování sociálních bytů, jelikož se zdá, že dávky nemají bezprostřední negativní dopad na mobilitu bydlení.

Letošní vydání zprávy „Cesta růstu“ obsahuje i kapitolu o sektoru zdravotní péče (6. kapitola), který se významným způsobem podílí na blahobytu jednotlivců a je důležitým hnacím motorem dlouhodobého hospodářského růstu. OECD shromáždila nové údaje s mezinárodním srovnáním, které vypovídají o výkonnosti zdravotnické politiky a systému zdravotní péče a ukazují, že ve všech zemích zahrnutých do výzkumu je stále prostor ke zlepšování efektivity výdajů na zdravotní péči:

- V průměru by se v celém prostoru zemí OECD mohla při zachování konstantních výdajů do zdravotnictví očekávaná průměrná délka života při narození prodloužit o více než dva roky, pokud se všechny země začnou chovat stejně efektivně jako státy, které dosáhly nejlepších výsledků.
- U více než jedné třetiny zemí by se při zachování stejné úrovně výdajů na zdravotní péči mohla očekávaná průměrná délka života při vyšší efektivnosti prodloužit v průběhu deseti let do roku 2017 stejně, jako tomu bylo během předchozích deseti let.

- Alternativně by účinnější systém zdravotní péče přinesl vysoké úspory veřejných prostředků, které by v celém prostoru OECD činily v průměru téměř 2 % HDP.
- Žádný typ systému zdravotní péče nefunguje z hlediska vynaložených nákladů systematicky efektivněji než jiné. Zdá se tedy, že důležitější než samotný typ systému je jeho správa a řízení. Politikové by proto měli usilovat o vnitřní soudržnost systému, prosazovat nejlepší postupy převzaté z různých systémů zdravotní péče a přizpůsobovat je místním podmínkám. Mezinárodní srovnání však přesto ukazuje řadu míst, kde lze efektivitu zvyšovat – od lepší koordinace organizací podílejících se na správě systému zdravotní péče přes upevňování pozic klíčových orgánů, zvyšování přímých plateb, zlepšování informovanosti o kvalitě a cenách, reformu systému úhrady péče až po úpravu předpisů platných pro zdravotní personál a vybavení.

© OECD

Tento přehled není oficiálním překladem OECD. OECD-oversettelse.

Reprodukce tohoto přehledu je povolena, jsou-li uvedena autorská práva OECD a název původní publikace.

Vícejazyčné přehledy jsou překlady výtahů z publikací OECD původně publikovaných v angličtině a francouzštině.

Jsou zdarma k dispozici v internetovém knihkupectví OECD www.oecd.org/bookshop

Další informace vám poskytne Odbor pro legislativu a překlady při OECD, Ředitelství pro veřejné záležitosti a komunikaci rights@oecd.org , fax: +33 (0)1 45 24 99 30.

OECD Rights and Translation unit (PAC)
2 rue André-Pascal, 75116
Paris, France

Navštivte naši internetovou stránku www.oecd.org/rights/

BETTER POLICIES FOR BETTER LIVES